● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ●

Še zadnje poteze s čopičem. (Foto: DARJA JUVAN)

NOVI SLIKI FRANA LEVSTIKA

Na fotografiji je slika Frana Levstika, delo našega občana, akademskega slikarja Jožeta Cente. To je le eden izmed dveh Levstikovih portretov, ki ju je v dneh pred slovesnostmi v Velikih Laščah naslikal Jože Centa in sta bili skupaj s še nekaterimi drugimi slikami razstavljeni na Levstikovem taboru v Retjah.

Slikar, tudi sam Dolenjec, saj je doma iz Ribnice, je želel naslikati svojega Levstika, takšnega, kot ga je v sebi spoznal in razumel on, hkrati pa seveda upoštevati vse njegove značilnosti. V raznih knjigah je poiskal Levstikove fotografije in jih primerjal med seboj. Imel je tudi novo Levstikovo sliko, ki jo je pred kratkim odkril profesor Janez Debeljak, pomagal pa si je tudi z dobrim Slodnjakovim opisom. Slikar se je poglobil v Levstikov značaj, temperament, spoznal vse njegove posebnosti, obnašanje, združil vsa ta spoznanja na sliki tako, da bi gledalec začutil Levstika takega, kot je bil, a hkrati tudi takšnega, kot ga je videl avtor slike Jože Centa.

Čeprav je na raznih fotografijah Fran Levstik različno predstavljen, pa je vendar vsem skupno, da Levstikova pojava izraža samozavest, ki je bila značilna zanj. Slikar Jože Centa je Levstika razumel kot poštenjaka z zdravo kmečko pametjo, ki je skusil veliki svet, a je ostal to, kar je bil: kmet.

Ima na videz preprost obraz, ki pa izraža Levstikovo upornost; iz oči, ki jih opisujejo kot modre, sije inteligenca. Tudi široko čelo izdaja misleca. Zna biti trmast, jedek...

Ko je Jože Centa vse to premislil v sebi, je menil, da Levstika še kar dobro pozna. A ta spoznanja ni kar tako prenesti na platno. Treba je upoštevati barve, zaradi katerih lahko obraz kaj hitro dobi povsem drug izraz. Na obeh slikah, ki so tako kot večina slik Jožeta Cente nastajale v njegovem stanovanju, saj slikar v naši občini ne more dobiti primernega prostora za atelje, je Levstik star 40 let. Na prvi sliki so v ozadju Velike Lašče in kozolec, pod katerim je Levstik pisal Martina Krpana in Junteza. Akademski slikar Jože Centa pravi, da je druga slika, ki je v temnejših barvah in tudi večja, bolj rezultat njegovih razmišljanj kot prva. Na njej se mu je bolje posrečilo izraziti pisateljevo močno osebnost. Kje bosta sliki dobili mesto, se zdaj še ne ve. Verjetno pa bo ena izmed njiju visela v Levstikovi sobi v Velikih Laščah.

DARJA JUVAN

Semenj v Bistrici

V svoji novi knjigi razgalja Jože Vidic mnoge vojne zločine in opisuje tragične usode žrtev okupatorjevega nasilja

Sredi letošnjega poletja je pri založbi Borec izšla knjiga Jožeta Vidica Semenj v Bistrici. Zanjo pisec pravi, da bi bil lahko naslov tudi Semenj smrti ali Cena svobode, končni naslov pa ima po prvi zgodbi iz Bistrice pri Naklem na Gorenjskem. Tam so se vaščani l. 1942 pripravljali na vaški semenj, tj. na cerkveni vaški praznik, ki ga praznujejo 25. julija na sv. Jakoba dan.

Zvečer tega dne je partizanska zaseda v bližini napadla nemški osebni avtomobil. Ubila je komandanta posebne policijske enote in nekega narednika na čelu motorizirane enote, ki je bila na poti v Seleško dolino, kjer se je začela ofenziva proti I. in II. grupi odredov.

Tri ure po tem napadu so podivjani policisti brez zaslišanja pobili devet Bističanov, požgali več hiš in gospodarskih poslopij, nato pa pripeljali še iz Begunj 50 talcev in jih postrelili v Bistriškem klancu...

V knjigi je še 11 poglavij o vojnih zločinih, med katerimi naj naše bralce opozorimo na nemški zločin julija 1942 v Kokri. Tedaj so Nemci postrelili 11 doslej neznanih talcev. Po 39 letih je Jože Vidic prvi ugotovil identiteto teh talcev, med katerimi je bil tudi Peter Peterka iz Klopc. Bil je odličen telovadec. Na tekmovanju za najboljšega mladinca Slovenije leta 1939 je na bradlji, konju, gredi, krogih in v parterju zbral največ točk in bil priznan za prvaka zunaj konkurence. Zunaj konkurence zato, ker so uradno nastopali le mladinci, stari do 18 let, on pa je bil za štiri mesece »prestar«.

Pisec Jože Vidic je upokojeni podpolkovnik JLA in se je na Kodeljevem nastanil pred 12 leti. Vseh svojih pet dosedaj izišlih knjig je napisal v desetih letih bivanja na Kodeljevem: Beg z morišča, Zločin pri Lenartu, Po sledovih črne roke, Sedem krst za Ronkarjevo družino in zdaj Semenj v Bistrici. Poleg tega je Jože Vidic v tem času napisal prispevke za jeseniški zbornik Jeklo in ljudje, za zbornik občine Grosuplje in letos za zbornik Ljubljana v ilegali. Napisal je več tisoč člankov, reportaž in nadaljevank, ki so jih objavili Nedeljski dnevnik, Kmečki glas, Glas (Kranj), Primorske novice, Dolenjski list, Železar in zagrebška Arena.

Za raziskovanje dogodkov iz NOB je v teh letih trikrat dobil Kajuhovo nagrado, Prešernovo nagrado gorenjskih občin, Čufarjevo plaketo, posebno priznanje občine Ljubljana Vič-Rudnik, posebno priznanje vseh gorenjskih občinskih odborov ZZB

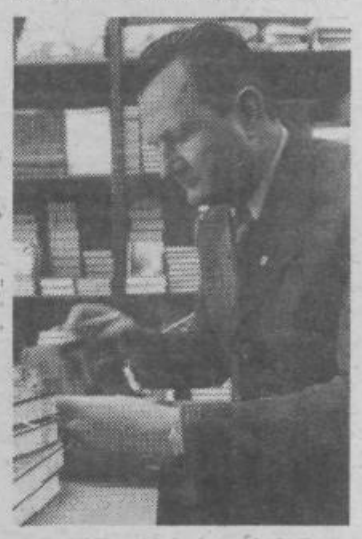

Jože Vidic podpisuje svoje knjige

NOV, pred tremi leti pa od predsednika republike tovariša Tita red dela z zlatim vencem.

Sedaj pripravlja novo gradivo za tretji ponatis dokumentarne knjige Po sledovih črne roke (680 strani ter 200 fotografij in dokumentov). V tem delu mora premagovati tudi številne ovire. Naj na primer povemo, da je salezijanec Mihael Brunec, ki je bil med vojno v gradu Lisičjem nad Škofljico, vse do nedavnega pa je bil prefekt v slovenskem Moharjevem dijaškem domu v Celovcu, kjer je še vedno glavni spovednik, napisal 108 gosto tipkanih strani kritike o njegovi knjigi Po sledovih črne roke, jo razmnožil in razdelil med verne katoličane — Korošce ter poslal znancem v druge države. V tej kritiki Brunec ostro napada našo NOB in socialistično Jugoslavijo, že sam njegov bes pa nam povede, da ga je Vidic s svojim razodevanjem resnice o NOB in domobranskih zločinih zadel v Ahilovo peto.

Kulturni dom ŠPANSKI BORCI

● SAMOSTOJNA SLIKARSKA RAZSTAVA JANEZA OŠABNA

Mehkoba in poetičnost

Že bežen pogled na likovna snovanja naših likovnikov v zadnjem obdobju in njihove intenzivne predstavitve nam kažejo bujno rast slikarstva na tem območju.

Z izredno prefinjenimi akvareli se je septembra na samostojni razstavi predstavil v likovnem salonu novega kulturnega doma slikar-amater Janez Ošaben. S svojim osnovnim izraznim sredstvom, ki je sklop barve in risbe, dosega ta slikar zanj tako značilno mehkobo in poetičnost. Pretanjen je v tem svojem izrazu in v delih se čuti izredna slikarjeva občutljivost. Podaja nam svoja iskanja, ravnovesja med izrazno lirično občutljivostjo in mehkobno barvno skalo. Impresiji prepušča kompozicijo, tako da v njegovih delih zasledimo tudi trenutne fotografske izseke. Ne poustvarja razpoloženja skrajnih notranjih napetosti in nasprotij. Ljubši mu je miren in skladen pejzaš.

Razstava je potrdila Ošabnov vztrajen kvaliteten vzpon, ki ga že oddvaja od amaterizma.

S še večjim izčiščevanjem pa pričakujemo nadaljnje zorenje vsebine in oblike. Želimo si ne venomer v isto smer uperjenih iskanj in še veliko podobnih srečanj z njim.

H koncu še misel o svetlobi v likovnem salonu. Nujno je potrebno namestiti zastore, tako bi pravilna svetloba gledalcu omogočala še prijetnejša srečanja z rastavljenimi deli.

ZDENKA

● Moški pevski zbor Bizovik

Slovenska zborovska pesem bo vedno dehtela kakor mikaven šopek. Z največjo ljubeznijo so je negovali naši predniki. Pesem jim je krepila duha in voljo, da se vztrajali in ostali Slovenci. S pesmijo na ustih je jurišala naša polpretekla generacija, ko je šlo za življenje in smrt našega in drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti. Danes se moramo vsega tega še močneje zavedati in tej zavesti prav gotovo veliko prispeva naša lepa in žlahtna slovenska zborovska pesem.

Pred petimi leti je nekaj zagnanih posameznikov ustanovilo v Bizoviku moški pevski zbor. Tisto prvo najtežjo brazdo je začel orati zborovodja tovariš Drobež. Pošteno se je namučil z nami. Za njegov trud mu bomo ostali vedno hvaležni. Zadnje dve leti vodi zbor Stane Zadravec. Pod njegovim vodstvom smo imeli številne nastope in koncerte doma in zunaj meja naše občine. Radi nas povabijo tudi delovni kolektivi.

Delamo resno in složno. Bizovičani nas srčno podpirajo in spodbujajo. Mi pa obljubljamo, da bomo srečno, zravnano in svobodno peli tudi naprej.

Vaje imamo ob ponedeljkih in petkih ob 20. uri v prostorih KS Bizovik. Pod znanim geslom Kdor poje, zlo ne misli, vabimo v zbor nove člane. Zbarite pogum in dobro voljo. Čakamo vas! Na slikti MPZ Bizovik na enem od mnogih nastopov.

Z. S.

KURIRČEK VABI!

Ali imaš veselje do petja?
Pridruži se nam in zapoj z nami!
Če nas bo veliko, bo naša pesem veselo odmevala.
Zato vabimo vse mlade (10 do 14 let), da se prijavijo pisno na naslov: Partizanski pevski zbor — za Kurirčka, Ljubljana, Krekov trg 2/II ali po telefonu 317-597.

Čakamo te, zato se takoj odloči, ne bo ti žal!

Moj življenjski cilj je opera...

Predstavljamo našega občana, mladega opernega pevca Ignaca Junkarja. Vemo, da sodi poklic opernega umetnika v tisto smer glasbene umetnosti ki je težka, zahtevna, naporna. No, na to naporno pot se je podal mladi Ljubljančan Ignac Junkar.

— Kdaj si se odločil za študij solo petja?

Začetki študija solo petja segajo v sedemnajsto leto moje starosti. Tedaj sem bil dijak drugega razreda poljanske gimnazije. Že takrat in nekaj let prej sem redno zahajal v ljubljansko operno hišo. V gimnazijskih letih sem videl skoraj vse predstave v njej. Včasih so me sošolci slišali, kako sem prepeval odlomke iz različnih oper. In prav oni so me spodbudili, da sem se na srednji glasbeni šoli prijavil za študij solo petja. V Mostah sem prej seveda končal nižjo glasbeno šolo — učil sem se harmoniko. Na srednji glasbeni šoli pa sem imel možnost spoznati našega priznanega pianista prof. Andreja Jarca, velikega poznavalca operne umetnosti. Zapel sem mu znano arijo Germonta iz Traviate. Nad mojim petjem je bil izredno navdušen in mi priporočil študij solo petja. Predstavil me je sopranistki Ksenije Vidali, svetovno znani operni primadoni — mentorici mnogih pevcev v ljubljanski operi. Sprejela me je med svoje učence.

— Kakšen je študij solo petja in koliko časa traja?

Sam študij je priznan kot precej zahteven. Predvsem naporna so prva leta, ko poješ le tehnične vaje, katerih posebna težava je dihanje pri petju. Ko to osvojiš, pričneš s pravilnim postavljanjem glasu. Nadvse vesel sem bil, ko mi je prof. Vidali izročila gradivo za prvo arijo. Bila je to Cavatina Figara iz Mozartove opere Figarova svadba. Ob tej ariji sva domala leto dni oblikovala moj mladi bariton. Glas se mi je od takrat do danes močno spremenil, in se še vedno spreminja. Sedaj študiram že peto leto.

— Kakšne so perspektive opernih pevcev pri nas? Predvsem mislim na mlade pevce, začetnike.

Ljubljanska opera bi rabila zelo veliko pevcev solistov. Žal pa je obetavnih malo, pa tudi njih afirmacija je zelo težka in dolgotrajna. Često mora mlad operni pevec iskati zaposlitve v drugih opernih hišah.

— S katero vlogo si debitiral v ljubljanski operi in kako v operi gledajo nate starejši kolegi?

V ljubljansko opero sem prišel na povabilo takratnega direktorja prof. Cirila Cvetka, ki me je spoznal na tekmovanju v naši operni hiši. Dogovorila sva se, da bom za začetek leto dni sodeloval v zboru naše operne hiše. Tako je tudi bilo. Potem sem postal pogodbeni solist. Že po pol leta sodelovanja v zboru sem debitiral kot solist. Pel sem vlogo Fiorella v Rossinijevem Seviljskem brivcu. Decembra 1979 pa sem brez karkšnekoli vaje na odru z orkestrom vskočil kot grof Ceprano v Verdijevem Rigolettu. Pri tem so mi veliko pomagali kolegi, solisti ljubljanske opere. Hvaležen sem jim za njihovo pomoč.

— Ali imaš kot začetnik veliko težav? V različnih vlogah je treba razen petja pokazati tudi igralske sposobnosti. Kako je umetnostjo giba?

Vsak začetek je težak. Vse tisto, kar dobiš pri študiju, se v praksi razblini in postane le osnova za kreacije na odru. Poleg pevskega podajanja vloge nastopi še igralski moment, ki ga dokončno oblikuje režiser predstave. Seveda pa moram ogromno napraviti sam.

— Koliko ur dnevno vadiš v gledališču?

Kadar nastaja nova premiera, je v teatru veliko zgoščenih vaj in dela, sicer pa moram vsak dan vaditi tehniko petja — tako kot mora npr. športnik trenirati, da obdrži kondicijo.

— Ali ima operni pevec možnost, da si sam izbere vlogo, oziroma izrazi željo, s katero opero bi naj nastopil v neki operi?

Običajno umetniški kolegij opere določi zasedbo vlog v nekem novem delu. Če pevec ugotovi, da mu vloga »ne leži«, to pevsko kreacijo prevzame nekdo drug.

— Poleg tega, da si postal operni pevec, si tudi absolvent na pedagoški akademiji v Ljubljani. Kako to usklajuješ?

Ko sem pričel delati v operi, so šla predavanja na pedagoški akademiji k sreči že proti koncu. Kot absolvent pa sem imel nekaj več časa tudi za delo v operi. Priznam, da je bilo oboje zelo težko uskladiti in često je imel dan premalo ur.

— Za teboj je tudi veliko solističnih koncertnih nastopov. Sodeloval si tudi na več tekmovanjih. Kje vse si nastopil?

Naj začnem s tekmovanji. Leta 1977, tj. po dveh letih študija solo petja, sem se udeležil tekmovanja v ljubljanski operi in prejel drugo nagrado. Istega leta sem odšel na mednarodno pevsko tekmovanje mladih pevcev Toti del monte v Trevico. Prejel sem diplomo in kot želo nadarjen pevec štipendijo za nadaljnji študij. Pomembni javni nastopi? Koncerti in druge oblike nastopov zunaj operne hiše predstavljajo več kot polovico mojega umetniškega delovanja. Domala ni proslave državnega ali republiškega praznika, da ne bi nastopil. V treh letih sem prepotoval vso Slovenijo, pa tudi po drugih republikah nisem popolnoma nepoznan, saj sem imel nekaj samostojnih koncertov v Zagrebu, na Reki, v Splitu idr. Seveda sem nastopil tudi na Radiu Ljubljana. Moj prvi nastop je bil radijska oddaja Prvi aplavz. Sledila je oddaja Odskočna deska ter posnetki slovenskih samospevov opernih arih. Moj prvi posnetek z orkestrom RTV Ljubljana je bila vloga Kračmana v slovenski operi Kri v plamenih Radovana Gobca. Odlomek Rigoletta pa sem snemal z ljubljanskim opernim ansamblom.

Na sliki: Ignac Junkar

— Ti ostane sploh še kaj prostega časa in kako ga preživljaš?

Tudi v prostem času se veliko posvečam glasbi. Doma često ob partiturah poslušam velika operna dela. V velik užitek mi je branje slovenskih klasikov, poglabljam se tudi v manj znana dela naših znanih literatov. Končno je to tudi del mojega študija, ki ga končujem.

— In načrti?

Trenutno posebnih načrtov nimam — služim namreč vojaški rok v Ajdovščini. Vsekakor pa nameravam potem študirati na drugi stopnji filozofske fakultete.

Besedilo
ZDRAVKO ERJAVEC,
slika
LOJZE KERŠTAN